

PAiLiN

ท่านร้อยกลอน สอนไว้ ให้ขบคิด
ลองพินิจ พิศคำ นำวิถี
เพลินค่าง่าย แต่งาม คำกวี
ได้สิ่งดี เตือนใจ ไม่ผิดทาง

คำสอน, คุณธรรม กับ

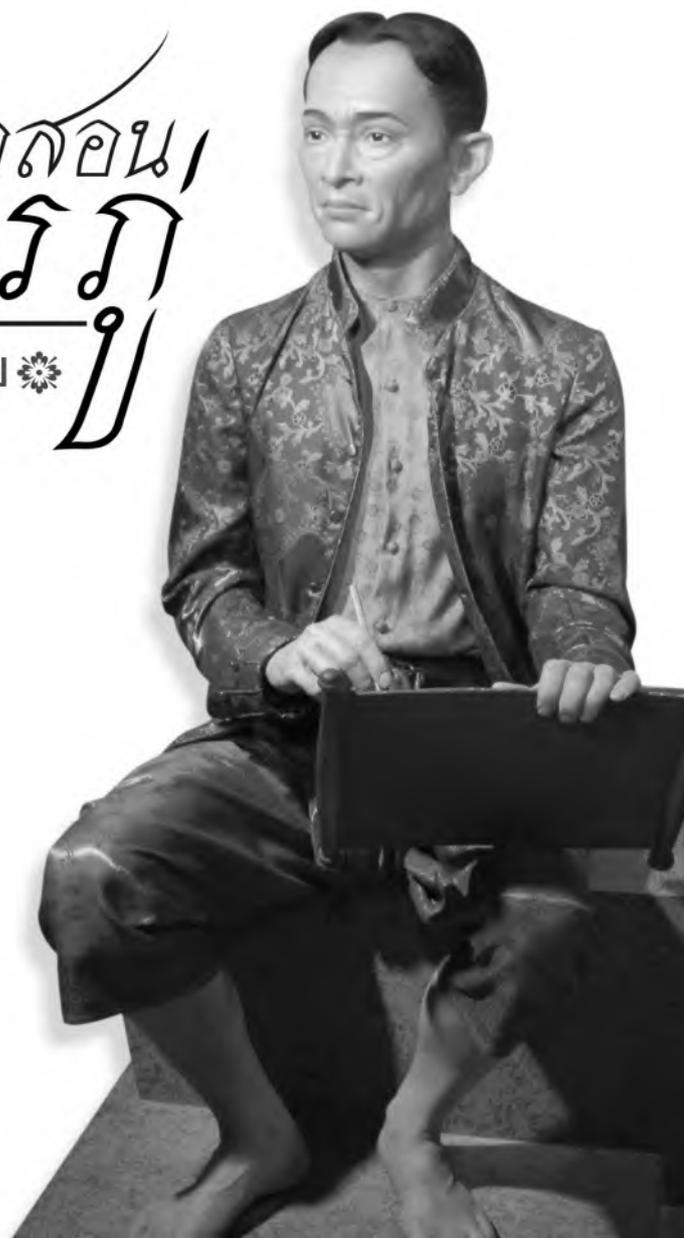

✿ ว.สุริยไชย ✿

PAiLiN

ไพลิน..อ่านง่าย..ใกล้คุณ

คำสอน,
สุนทรภู่
ว.สุริยไชย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ว.สุริยไชย.

คำสอนสุนทรภู่.--กรุงเทพฯ : ไพลิน, ๒๕๔๔.

๑๑๒ หน้า.

๑. กลอน. ๒. ว.สุริยไชย, ผู้รวบรวม II. ชื่อเรื่อง.

๘๙๕.๙๑๑๒

ISBN ๙๗๔-๔๒๘-๓๖๕-๓

© สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามลอกเลียนไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือ
นอกจากจะได้รับอนุญาตจาก บริษัท ไพลินบุ๊กเน็ต จำกัด (มหาชน)

ประธานกรรมการ
ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
ที่ปรึกษากฎหมาย
ผู้จัดการสำนักพิมพ์
บรรณาธิการบริหาร
บรรณาธิการต้นฉบับ
กองบรรณาธิการ

พิสูจน์อักษร
ออกแบบปก
ศิลปกรรม
พิมพ์

พล.อ.วิชา ศิริธรรม
ฉัตรเฉลิม เฉลิมชัยวัฒน์
อนันต์ แยมเกษร น.บ., นศ.ม.
สมบัติ สุทธิจิตร์
ลาวัณย์ เฉลิมชัยวัฒน์
ขวลิต พรหมกิตติวงศ์
สุรรัตน์ เข็นหลวง สุพรรณษา อินวงศ์
ศิริพร พงศ์สันต์วิภา
little chicken
ม-ะ-จ้-ง
Moo-Wan
บริษัท โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค จำกัด

จัดพิมพ์/จัดจำหน่าย

บริษัท **ไพลินบุ๊กเน็ต จำกัด (มหาชน)**

๘๑ ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๑๙๑๙ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๑๘๑๘

Website : www.pailinbooknet.com E-mail : info@pailinbooknet.com

ราคา ๑๐๙ บาท

คำนำสำนักพิมพ์

คนไทยเราต่างก็ตระหนักรู้ว่า “สุนทรภู่” นั้นเป็นยอดกวีเอกของแผ่นดินที่เลื่องลือนามมาแต่ครั้งต้นกรุงรัตนโกสินทร์

แต่น้อยนักที่พวกเราจะได้มีโอกาสมานั่งศึกษาและพิจารณากันอย่างจริงจังว่าบทกลอนของท่านนั้นมีคุณค่าทางคำสอนอันลึกซึ้ง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นคติเตือนใจในชีวิตประจำวันได้อย่างไม่มีล้าสมัย

ในกลอนสุภาพที่ท่านรจนาเป็นนิราศต่างๆ หรือเป็นเรื่องราวอย่าง “พระอภัยมณี” นั้น นอกจากจะมีคุณค่าความงามทางวรรณศิลป์อันเด่นด้วยถ้อยคำสำนวนพรรณนา ลีลาจังหวะการเล่นสัมผัสกับภาษาและรสแห่งเสียงวรรณยุกต์แล้วคุณค่าแห่งความหมายยังเป็นอีกความโดดเด่นหนึ่งที่ควรศึกษา

ด้วยความที่ท่านเคยบวชเรียนเป็นพระ สุนทรภู่จึงนำพระธรรมคำสั่งสอนของพระบรมศาสดามากรองเป็นคำกลอนสอนคนได้อย่างแนบเนียนและเข้าใจง่าย

ด้วยความที่ท่านเป็นนักคิด และนักทบทวนชีวิตในด้านวิกฤตติมาก็มาก ท่านจึงเข้าใจชีวิตและผู้คนอย่างลึกซึ้ง จึงสามารถร้อยบทกลอนเป็นดั่งปรัชญาได้อย่างน่ายกย่องนัก

สำนวนกลอนที่เป็นคติสอนใจในการดำรงชีวิตอันได้คัดมาและรวบรวมไว้ในเล่มนี้ยังคงมีบทกลอน “สุภาสิตสอนหญิง” อยู่ด้วย ซึ่งนักวิชาการและนักวรรณคดีผู้รู้หลายท่านได้เคยทำการค้นคว้าจนเชื่อกันต่อมาว่า มิได้เป็นผลงานที่ท่านสุนทรภู่เป็นผู้แต่ง เพียงแต่มีสำนวนกลอนคล้ายกันเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดีถือว่าเป็นผลงานเยี่ยมที่มีข้อคิดและคติสอนใจที่ดีและกว้างขวางสำหรับสตรีทุกยุคสมัย และถือว่ามีคุณค่าแม้ว่าจะเป็นผลงานของกวีท่านอื่นก็ตาม

ปรารภณัติ

บรรณาธิการ

คำนำ

สุนทรภู่ชูเกียรติก้องแผ่นดิน
รัตนโกสินทร์มีกวีศรีสยาม
ร้อยโคลงกลอนร้อยรสล้วนงดงาม
ชื่อลือนามผ่านสมัยไม่มัวหม่น

ในกลอนกรองของท่านนั้นเลอค่า
มีที่มาจากที่ไปในทุกหน
นิราศไปเก็บเกี่ยวถ้อยร้อยตำบล
ค่างามล้ำสัมผัสล้วนควรจดจาร

อียังมีคมคำกล่าภษิต
เป็นข้อคิดสอดย้าคำไฉน
สอนไว้ด้วยเชิงคำอย่างชำนาญ
เรียนรู้ผ่านกลอนท่านเถิดไทยเรา

ว.สุริยไชย

สารบัญ

สุนทรภู่ มหาทวิเอกแห่งต้นรัตนโกสินทร์สมัย	๘
เกริกเกียรติด้วยสำนวนกลอนอัจฉริยวิधि	๑๑
ผลงานของสุนทรภู่	๑๓
ความรัก	๑๕
คำคน	๒๕
คำสอนผู้หญิง	๓๓
คำสอนผู้ชาย	๔๙
ประพจน์ปฏิบัติตน	๕๖
คติเตือนใจ	๗๙
พ่อ-แม่-ลูก	๙๑
สังฆกรรมแห่งชีวิต	๙๘

สุนทรภู่ มหากวีเอก แห่งต้นรัตนโกสินทร์สมัย

พระสุนทรโวหารหรือสุนทรภู่ มีนามเดิมว่า “ภู่”

ท่านเกิดเมื่อวันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๒๙ ตรง
กับวันขึ้น ๑ ค่ำ ปีมะเมีย ในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระพุทธ
ยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมกษัตริย์แห่งสยามประเทศ

บิดาของท่านคือขุนศรีสังหาร (พลับ)

มารดาคือแม่ช้อย สันนิษฐานกันว่าน่าจะมีตำแหน่งหน้าที่เป็น
แม่นมในพระธิดาของกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข (วังหลัง)

ต่อมาบิดาของท่านกลับไปอยู่บ้านเดิมที่เมืองแกลง (ระยอง)
สุนทรภู่ยังคงอยู่กับมารดาที่บางกอกน้อยใกล้กำแพงวังหลัง เมื่อเติบโต
ก็ได้ถวายตัวเป็นข้าราชการบริพารในวังหลัง และได้เล่าเรียนหนังสือที่วัด
ศรีสุदारาม ซึ่งในสมัยนั้นเรียกกันว่าเป็นสำนักวัดชีปะขาว

เมื่อเป็นหนุ่มนั้นท่านเกิดความเสน่หากับ “จัน” ซึ่งเป็นข้าราชการ
บริพารฝ่ายใน เมื่อวังหลังทราบเรื่องจึงกริ้ว สุนทรภูู่กับ “จัน” จึงถูก
ลงอาญาให้ขังไว้ ด้วยเพราะเป็นการทำผิดธรรมเนียมวัง ต่อเมื่อวัง
หลังสิ้นพระชนม์จึงพ้นโทษ

หลังจากนั้นท่านเดินทางไปเมืองแกลง ได้พบบิดาที่จากกัน
นานนับ ๒๐ ปี

พ.ศ. ๒๓๔๙ เมื่อกลับมากรุงเทพฯ ก็ได้ถวายตัวเป็นข้าราชการ
บริพารในพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ พระโอรสองค์เล็กของวังหลัง และได้
สมรสสมหวังกับแม่จันหญิงคนรักจนมีลูกด้วยกัน ๑ คน คือ “หนู
พัด”

ชีวิตของท่านนั้นตั้งนิยายที่มีความเปลี่ยนแปลงพลิกผันหลาย
ช่วง

ความที่ท่านมีอารมณ์ศิลปินที่รักการดื่ม รักการแต่งกลอน ได้
พบปะผู้คนมากมายและเป็นที่ยื่นชมของคนทั่วไปเสมอ ท่านจึงมี
ภรรยาหลายคน แม่จันภรรยาของท่านก็ได้เลิกร้างแยกทางไป โดยมี
เจ้าครอกทองอยู่เป็นผู้เลี้ยงดูอุปถัมภ์

ชีวิตของสุนทรภู่ลุ่มๆ ดอนๆ บางช่วงก็รุ่งเรืองดีเพราะได้เป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าแผ่นดิน ได้มีโอกาสรับใช้ใกล้ชิด เพราะมีอัจฉริยภาพในทางประพันธ์โคลงกลอนอย่างพิเศษกว่ากวีผู้ใดในราชสำนัก แต่บางช่วงท่านก็ตกกระกำลำบากแสนสาหัส

ซึ่งก็คงด้วยเหตุที่ได้พบผ่านมรสุมมากมายเช่นนี้กระมัง

ท่านจึงสามารถรำพันถึงอารมณ์แห่งความรัก ความสูญเสีย ความเปลี่ยนแปลงได้อย่างลึกซึ้ง สะเทือนใจ

ท่านจึงมีความเข้าใจโลก รอบรู้ถึงชีวิตมนุษย์ในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางและชัดเจน

จินตนาการของท่านนั้นเล่าก็พิศวงและน่าทึ่งนัก

ดังที่ปรากฏในพระอภัยมณีหลายตอนด้วยกัน เช่น ในตอนหนึ่งที่ท่านบรรยายถึงเรือที่บินอยู่บนท้องฟ้า “กำปั่นห้าร้อยลอยล้อมมา เครื่องศาสตราสำหรับรบครบทุกลำ”

ใครจะรู้เล่าว่า หลังจากนั้นต่อมาอีกนับ ๑๐๐ ปี โลกเราก็มีการคิดประดิษฐ์ “เครื่องบิน” มาใช้ได้จริงๆ

